

Spirit of Bosnia / Duh Bosne

An International, Interdisciplinary, Bilingual, Online Journal
Me?unarodni, interdisciplinarni, dvojezi?ni, online ?asopis

Bosanski Isus Nikole Šopa

Željko Ivankovi?

Uspinju?i se pjesni?kim stubama, Nikola Šop (1904-1982) išao je od krajnje materijalnog, preko elementarno ispovjedne pjesme, poezije krš?anske i misti?ne simbolike, intimisti?kih meditacija do, opet, ekstremno dematerijalizirane poezije kozmi?kih prostora. Prolaze?i te pjesni?ke etape, on je i prakti?no potvrdio da fizi?ka pjesnikova pozicija spram svijeta bitno determinira i njegovu poetiku. Tako je pjesnik izrazito materijalnog, duhovni srodnik francuskog simbolisti?kog lirika Francisa Jammesa (1868-1938) i Paula Claudela (1868-1955), pisca katoli?ke inspiracije, nakon osobne tragedije koja ga trajno veže za krevet, postao pjesnik “svemirskih ku?ica”.

Šop se intelektualno i pjesni?ki snažno profilirao u okvirima specifi?noga bosanskog katoli?anstva, franjeva?ke provenijencije, koje je ve? zarana prepoznato u njegovim pjesni?kim knjigama Pjesme siromašnog sina (1926), Isus i moja sjena (1934), Za kasnim stolom (1943). Ta njegova poezija, osim što je korespondentna s onodobnom hrvatskom socijalnom lirikom, nosi i snažan pe?at franjeva?ke i pu?ke duhovnosti, bosanskog iskustva življenja. Šopov Isus je prijatelj siromašnih, ?ovjek i uzvišeno bi?e kako ga poimaju sv. Franjo, francuski pisac Ernest Renan (1823-1892) ili bosanski franjevci koji su formulu svog djelovanja secundum loca et tempora doveli do savršenstva u školi umije?a življenja i pu?kih legendi, stolje?ima sa?uvanih u usmenoj predaji o pohodima Zemlji što su ih povremeno „poduzimali“ Isus ili neki sveci. Šopov Isus nije astralno uzvišen, nije božanski Krist, on je obi?an mali ?ovjek, on je “u posjeti kod nas”, on “?ita novine”, on je iznenadni gost u našem skromnom domu.

Pogledajmo: “Isus i ja pred gradskim pijetlom”! Gotovo šokantno za vrijeme u kome je pjesma napisana, pogotovu naspram relativno „podnošljivih“ naslova kao što su “Poziv dragom Isusu” ili “Isus sam u sobi”. Ovakva situiranja Isusa, tj. njegova “upotreba”, njegovo demistificiranje, ?ini Isusa, tako malim i skromnim, familijarnim s obi?nim ?ovjekom u skromnoj bosanskoj ku?i, u kojoj je i bosanski franjevac postao skromni ujak! Takav Šopov Isus podsje?a nas na mitska “zlatna vremena” kad je još Bog zemljom hodao, kako to kaže narod koji u sje?anju ?uva neko nepostoje?e vrijeme, vrijeme nepotrošenog raja, pastorale. On je otklon od Isusa Krista kakvog nam u to doba nudi etablirana crkva. Šopov je pjesni?ki Isus najbliži ?ovjekov srodnik, krajnje privatni, osobni, do kraja antropomorfizirani Bog. U tom je varijetetu krš?anstva i mogu?a Šopova pjesma “Lutanje siromašnog sina svetoga Franje”, u takvom krš?anstvu jedino fratar može nositi fes a Isus šušir!

Isus u ovako utemeljenoj poetici nije samo “glavni junak” jedne inovativno-pjesni?ke misli, on je i imaginarni sugovornik, ono “hipoteti?ko drugo lice” o kome govori ruski skladatelj Igor Stravinski.

Poslije ?e Šop prestati biti pjesnik „zemaljskih stvari“ i svojim ?e se pogledom vinuti u kozmi?ko, u potragu za rubovima beskona?nog. Ku?ice u svemiru (1957), Svemirski pohodi (1957), Astralije (1961), Dok svemiri venu (1975), Nedohodi (1979), knjige su kojima Šop pohodi metafizi?ko, gdje malu zemaljsku ljubav za Isusa pretvara u „veliku svemirsku ars amandi“, tragaju?i za slobodama nepreglednih prostora, za vje?nosti, za „Bi?em svih bi?a“. Pjesnik fizi?ki opipljivog svijeta, rastao je i narastao do pjesnika koji je svijet otkrivao o?ima duha, apstrakcijama udaljenim od svijeta spoznatljiva ?ulima, narastao do transcendentalnog.

© 2010 *Željko Ivankovi?*

The preceding text is copyright of the author and/or translator and is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivs 3.0 Unported License.